

НЕЛІНІЙНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

*Романова Т.В., к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства ПолтНТУ
ім. Ю. Кондратюка, м. Полтава, Україна*

З розвитком суспільства та глобалізаційних процесів має вдосконалюватися і механізм державного регулювання, спрямований на збалансованість економічних інтересів та пріоритетів економічного розвитку. Адже старі способи регулювання виявляються не достатньо ефективними, тому виникає потреба у розробці нових шляхів побудови дієвої регуляторної політики, яка мала б на меті розвиток національного господарства, держави та її регіонів. Аналіз сучасних факторів розвитку і явищ, що впливають на розвиток державних та регіональних економічних систем показує, що зростає потреба у пошуку нових методологічних підходів к проблемам економічного розвитку, одним з найважливіших серед яких виступає економічна синергетика.

У цьому зв'язку важливо узагальнити і систематизувати теоретико-методологічні та прикладні дослідження процесу самоорганізації в регіональних соціально-економічних системах з метою виділення загальних закономірностей їх розвитку, які інваріантно проявляються в територіально-локалізованих утвореннях різного типу, що дозволить сформуванню наукової бази для розробки нової методології та адаптивного механізму дослідження регіональних систем.

Сучасна економіка як складна система розвивається нерівномірно, їй притаманні як режими стійкого функціонування, так і режими хаотичної динаміки. У низці випадків дослідження економічних систем для спрощення обмежується лінійними моделями, хоча в наш час бурхливо розвивається науковий підхід – «синергетична економіка», – який спирається на суттєву нелінійність економічних процесів, досліджує час і зміни в нелінійній економічній теорії.

Для нелінійних явищ, математичні моделі котрих не підпорядковуються принципу суперпозиції, знання стосовно поведінки частини об'єкта не гарантують знань про поведінку об'єкта в цілому. При цьому більшість реальних економічних процесів і відповідних їм математичних моделей є нелінійними.

Серед багатьох науковців, котрі досліджували проблему синергетичного ефекту в економіці, немає однозначного твердження щодо єдиного визначення даного поняття. Так, з поглядів історичної думки, термін «синергія» походить від грецького «synergos», що означає «разом діючий, погоджений, спільний» [1, с. 162]. За Германом Хакеном [2, с. 296-307], синергетика вивчає системи, які складаються з великої кількості частин, компонентів або підсистем, тобто деталей, що складним чином взаємодіють між собою. Ефект синергії, на погляд цього вченого, проявляється в об'єднанні різних сфер діяльності однієї організації чи у збільшенні ефективності взаємодії елементів у межах однієї системи.

З урахуванням синергетичного підходу і вищевикладеного вважаємо, що розвиток регіону як економічної системи мезорівня забезпечується розвитком його підсистем, а саме: ресурсної, інвестиційної, інноваційної, фінансово-економічної, соціально-політичної, екологічної та ін. Кожна з них знаходиться у тісному взаємозв'язку з іншими та має власний потенціал розвитку. Спільне функціонування цих складових формує синергетичний ефект розвитку регіону.

- Література:* 1. Ільчук О.О. Особливості утворення синергетичного ефекту управління економічним потенціалом торговельного підприємства в сучасних умовах господарювання / О.О. Ільчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – Вип. 20.1. С. 162-165.
2. Хакен Г. Синергетика и некоторые ее применения в психологии / Г. Хакен Синергетическая парадигма. Нелинейное мышление в науке и искусстве. – М. : Изд-во «Прогресс-Традиция», 2002. – С. 296-307.